

Мова сучасної архітектури громадських споруд стає більш глобальною, плюралістичною за творчим спрямуванням, але водночас значущу роль відіграють нові творчі пошуки прогресивних напрямів, прийомів та принципів вирішень форми та зміст. Завдання сучасної української архітектури – різноманітність у проявах сучасної естетики, пошук авторської архітектурної своєрідності з урахування існуючого історико-культурного середовища. Архітектура стає високотехнологічною та широко використовуються високоякісні ефективні матеріали. Які дозволяють створити форми в яких поєднується індивідуальність. Можна зазначити, що скляна архітектура переживає новий період. Приділяється увага світлу та емоційному впливу матеріалу і формам споруди. З розвитком архітектури високих технологій створюють «інтелектуальні», «екологічні» будинки. Результатом цього стає будівництво без обмежень – це надвисотні хмарочоси XXI ст [3, с.22].

У будовах нового стильового спрямування вдало використовуються нові конструктивні та художньо-пластичні можливості: готель «Хрещатик», арх. Л.Філенко; діловий комплекс «Зовнішекспосервіс», арх. О. Донець та інші. Найбільш ефектних архітектурних споруд є банк на Госпітальній вулиці в Києві: маса гострих кутів додекафонія вікон, динамічний фасад, бруталність цоколю з цегли – все це показує прояв модернізму з елементами конструктивізму [4].

Значною подією є реконструкція та оновлення майдану Незалежності в Києві, бо за думкою авторів проекту затвердили архітектурно-художніми символами новий імідж суверенної України. Будівництво нових спортивних арен – стадіон у Сумах, «Донбас Арена». Змінилися технології будівництва, з'явилися досить якісні будівельні матеріали, тому забудовники акцентують увагу на використанні металевих каркасів, монолітному будівництві. У сучасній архітектурі часто зустрічаються витягнуті об'єми з напівкруглими виступами, металевими колонами, дзеркальним горизонтальним зашкленням. Таким є будівля в Києві на вулиці Горького «Укресімбанк» [5, с.98].

Потрібно зазначити, що будівлі стають вищими, яскравішими, різноманітнішими за формою та обробкою. Почався період індивідуалізації архітектури.

Висновки: Українська архітектура знаходиться на сучасному рівні мистецтва, яке динамічно розвивається, зі своїми традиціями, відмінностями і символікою. На даний час перед архітектурою стоїть дуже багато задач – це розроблення нової містобудівної документації для міст України, реконструкцій та забудов історичних центрів, пошук національного стилю в архітектурі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ежов В.И., Ежов С.В., Ежов Д.В.: Архитектура общественных зданий и комплексов /Под об.ред.д-ра архит.,проф.Ежова.-К.: Виставка, 2006. – 380с.
2. Історія української архітектури/Ю.С.Асеев, В. В. Вечерський, О. М. Годованюк та ін.; за ред. В. І. Тимофієнка.-К.: Техніка,2003. – 472с.
3. Репин Ю.Г.Уникальное и ординарное в архитектуре.-К.:Феникс,2007. – 176с.
4. Таранущенко С. Мистецтво Слобожанщини XVII — XVIII ст. - Харків, 1998.
5. Щербаківський В. Архітектура у різних народів і на Україні. - Львів, 1991. – 249с.

Тарка В.

Науковий керівник – доц. Проців Л.Й.

НАУКОВО-ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ МУЗИКОЛОГІЧНОЇ КОМІСІЇ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА В ЕМІГРАЦІЇ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ

Актуальність. Наприкінці 1940-х - початку 1950-х років українська еліта, наукова та творча інтелігенція, зважаючи на суспільно-політичні події була змушена емігрувати закордон, щоб всупереч різних обставин продовжувати інформаційно-культурну боротьбу за подальший розвиток освіти та мистецтва України. Ще донедавна наукова та творча спадщина представників української діаспори була недоступною для вітчизняних вчених. Саме на початку 90-х років ХХ століття з'являються перші розвідки, в яких досліджуються різні аспекти діяльності представників української діаспори.

Теоретичною основою дослідження стали сучасні наукові праці Л. Обух, монографія Г. Карась, публікації Р. Купчинського, наукові розвідки членів Музикологічної комісії В. Витвицького, З. Лиська, А. Рудницького, І. Соневицького та інших. Проте науково-просвітницька діяльність Музикологічної комісії Наукового Товариства імені Т. Шевченка (НТШ) в еміграції як цілісне явище окремо не розглядалась, що і зумовило вибір теми дослідження. **Мета статті:** висвітлити науково-просвітницьку діяльність членів Музикологічної секції НТШ в Америці у другій половині ХХ століття.

Значний внесок у розвиток вітчизняної музикознавчої думки у другій половині ХХ ст. в Україні та закордоном здійснив Зиновій Лисько. Активна громадська позиція, видавнича діяльність, композиторська творчість, музична обдарованість митця зуміли відкрити для нас талановитого вченого, композитора-новатора, патріота. Зиновій Лисько постає перед нами як педагог по класу композиції, теоретичних дисциплін в Українському педагогічному інституті ім. Драгоманова у Празі (1925-1929), Харківській консерваторії (1930-

1931), Вищому музичному інституті ім. Лисенка (Стрий-Львів 1931-1939), Львівській консерваторії (1939-1944). Митець працював у Німеччині як засновик та директор Музичної школи у Міттенвальді (1946-1950) та президент Українського музичного інституту Америки (УМІА), професор класу фортепіано і теорії цього ж інституту (1961-1969). Зиновій Лисько у 30-х роках був заступником голови Музикологічної комісії НТШ у Львові. В період еміграції стає дійсним членом діючого НТШ, Української Вільної Академії Наук (УВАН) та головою Музикологічної секції УВАН [6].

Актуальні проблеми музичного життя знаходили своє відображення та професійне бачення у конструктивних рецензіях, публіцистичних та наукових статтях З. Лиська. Найбільшим доробком автора стає великий корпус «Українські народні мелодії». Директор Українського Музичного Інституту Америки Роман Савицький також долучається до співпраці, відзначаючи в тогочасній пресі «переломне» музичне та позамузичне значення «Українських народних мелодій». Позитивно відгукуються на шпальтах журналів про видання З. Лиська: Галина Лагодинська-Залевська, Микола Шлемкевич та Ігор Соневицький. За підтримки видавця Мар'яна Коця у 1964 році виходять нові проспекти українською та англійськими мовами. Цього ж року стараннями Нью-Йоркського відділення УВАН публікується перший том «Українських народних мелодій» із запланованих 10 томів [6].

На думку Р. Савицького, «ця праця - не тільки завершення наполегливих студій самого автора; вона є також аналітичним вивершенням етно-музикологічної діяльності П. Бажанського, М. Гайворонського, В. Гнатюка, К. Квітки, Ф. Колесси, О. Кошиця, М. Лисенка, С. Людкевича, М. Максимовича, Д. Ревуцького, О. Рубця, П. Сокальського, В. Ступницького і багатьох інших» [6]. Десяти томник «Українські народні мелодії» є одним з найбільших зібрань народного мелосу у світовій літературі та найбільша праця українського музикознавства.

Зиновій Лисько найбільш активно впливає на науково-мистецьке життя українців у США наприкінці 1960-х років. Це відобразилось на його діяльності в Українському музичному інституті у Нью-Йорку. На запрошення В. Кубійовича він також займається редакторською роботою в Енциклопедії Українознавства. Головним доробком у цій сфері є стаття вченого, присвячена церковно-релігійній спадщині Олександра Кошиця. Працьовитість, активність у суспільно-культурному житті української громади дали можливість стати З. Лиську найбільш помітною фігурою в українських мистецьких та наукових колах еміграції другої половини ХХ століття [6].

У США впродовж багатьох десятиліть свою подвижницьку діяльність у галузі українського музикознавства провадив активний громадський діяч, композитор, дійсний член НТШ на Батьківщині та за кордоном – Василь Витвицький. В колі наукових зацікавлень Василя Витвицького - українська народна творчість, авторська пісенна творчість, постаті відомих діячів музичної культури. Бібліографічний список публікацій митця сягає близько 250 позицій. Пріоритетне місце у науковій діяльності посідає музикознавство. В. Витвицький завжди був учасником визначних мистецьких подій Львова. Поза увагою його критики не відбулося жодної культурної події Галичини, про яку б не відгукнувся митець [2]. «Суспільно-культурна ситуація, в якій розгорталась музикознавча діяльність В. Витвицького, зумовила переважно публіцистичний характер його виступів. Автор швидко й гостро реагує на потреби щоденного музичного життя. Та про що б він не писав, завжди зберігає чітку позицію митця-громадянина», - писав Антін Рудницький [3].

В еміграції В. Витвицький публікує цілий ряд нарисів про життя і творчість видатних українських композиторів, діячів культури. Щоб гармонійно розкрити творчий портрет митців він аналізує суспільно-політичні обставини, оточення, історичну добу. У публіцистичному доробку вченого знаходимо критичні статті про таких особистостей, як: Борис Кудрик, Дмитро Ревуцький, Андрій Ольховський та інші. Проживаючи у США, В. Витвицький не втрачає інтересу до проблем національної музичної культури материкової України, оскільки доволі часто політичні утиски з боку влади, гальмували розвиток культури на батьківщині. У власних публічних виступах митець гостро критикує стан української музики в Галичині, акцентує свою увагу на перебільшеному підкресленні залежності української культури від російської. Музична періодика, що виходить в Україні, завжди в полі зору В. Витвицького. З обуренням відгукується про ігнорування українського мистецтва в журналі «Советская музыка». Важливою складовою наукового В. Витвицького є його монографії про М. Березовського, М. Гайворонського, про взаємини М. Лисенка з І. Франком, старогалицьку сольну пісню ХІХ століття та інші [2].

Музично-публіцистична спадщина дійсного члена Музикологічної комісії НТШ в Америці Антона Рудницького широка і багатогранна. Він відомий насамперед як композитор, диригент, піаніст, педагог, критик і музикознавець. Кожна грань його творчої постаті є втіленням високого музичного професіоналізму. А. Рудницький виховувався під впливом різних музичних течій, що знайшли віддзеркалення в його композиторській творчості та критично-музикознавчих працях. Перша музикознавча стаття на тему «Модерна європейська музика» була надрукована в літературно-мистецькому журналі «Митуса» у Львові у 1922 р.

Основною метою діяльності Антона Рудницького на батьківщині, як і багатьох інших митців Галичини, було піднесення української музичної культури на новий рівень та включення її у світовий музичний простір. Доволі часто між колегами музичного цеху виникала гостра полеміка на шпальтах галицької преси. Розбіжності часто стосувалися ролі і значення творчості Миколи Лисенка. В ранньому періоді своїх музикознавчих праць

Антон Рудницький завжди критично оцінював композиторську спадщину М. Лисенка, що не мало жодної історичної перспективи [4].

В період еміграції з ініціативи А. Рудницького виникає музична школа. Педагогічна діяльність також проводиться митцем у Музичній консерваторії у Філадельфії, де виникає хор «Кобзар». Організатором і керівником хору стає сам ініціатор. 24 жовтня 1975 р. А. Рудницького обирають головою Світового Об'єднання Українських Професійних Музик. У щоденній газеті «Свобода» продовжує свою критичну діяльність.

У 1963 році в Мюнхені виходить історично-критична праця А. Рудницького «Українська музика». На сторінках видання порушено проблеми сучасної української музики, розміщено спогади про видатних українських музичних діячів, статті про відомих сучасних європейських композиторів та критичні рецензії на виступи музичних колективів. За сприяння В. Витвицького, під егідою НТШ (Нью-Йорк, Париж, Сідней, Торонто) виходить збірник статей А. Рудницького «Про музику і музик». Вступна стаття присвячена життєпису, музично-педагогічній та публіцистичній діяльності А. Рудницького. Автор вперше презентує досягнення музичної діаспори, що засвідчує важливе значення книги для розвитку української музики. Праця А. Рудницького – великий внесок в українську музично-публіцистичну та музикознавчу літературу [4].

Традиції Музикологічної секції НТШ у Північній Америці також продовжував І. Соневицький - композитор, музикознавець, педагог, піаніст та диригент. Творча спадщина митця налічує твори різних жанрів - це вокальні твори для виконання хору та для голосу з фортепіано, камерно-інструментальні та твори для театру. І. Соневицького вважають керівником українського музичного життя в Америці, як у галузі популяризації концертного життя так і педагогічного виховання.

Незважаючи на активну диригентську працю та піаністичні здібності І. Соневицький виявляє зацікавлення питаннями музикознавства та громадсько-організаційного життя. Ще зі студентських років, а саме у період навчання у Мюнхенській Академії, активна пропаганда української культури виявлялась у збереженні та продовженні національних культурних традицій. Досвід та наукові амбіції І. Соневицького знаходять відображення у виданнях монографій, газетних статей, лекторських виступах та педагогічній практиці. Відзначимо, що у 1961 році виходить дисертація І. Соневицького на тему: «Вплив народної пісні на церковну музику». За це він в УВУ здобув ступінь доктора філософії [5].

В еміграції діяльність І. Соневицького виявляється дуже активно в музично-громадському житті. Відсутність спеціалістів різного профілю змушували українських митців виявляти активність у різних сферах мистецького життя. В період з 1959 по 1961 рік, після смерті Романа Савицького І. Соневицький став директором УМІА, де здобували фахову музичну освіту не лише українські емігранти, але й американці. На теренах США І. Соневицький постійно виступає з публікаціями на актуальні теми на сторінках україномовних видань «Свобода», «Музичні Вісті» та ін. [5].

Наукова спадщина Ігоря Соневицького представлена у таких доробках: «Сильветка Н. Нижанківського на фоні західно-української музики» (1953 р.), «Беркширський музичний фестиваль (1956 р.)», «Музична освіта Артема Веделя» (1960 р.), «Життєва трагедія Артема Веделя» (1962 р.), «Доля Веделевої спадщини» (1963 р.), «Зиновій Лисько – дослідник української народної музики» (1970).

У 1960-х рр. свою діяльність відновила Музикологічна секція НТШ при Українській Вільній Академії Наук у США, головами якої у різні періоди були З. Лисько та І. Соневицький.

В осередку сучасної Музикологічної секції НТШ в Америці активну наукову та просвітницьку діяльність здійснює Тамара Булат, відома у музичних колах як видатний музиколог, фахівець у галузі професійної та традиційної музики, культурології, етномузикології. Музикознавча діяльність Т. Булат виявляється у 9-ти ґрунтовних монографіях, серед яких «Український романс», «Микола Лисенко», «Героїко-патріотична тема у творчості М. В. Лисенка», «Яків Степовий», «The world of Mykola Lysenko»; публікаціях понад 300 наукових статей; чисельних наукових розвідках. Т. Булат є автором вступних статей до колективних наукових праць, чисельних статей у довідково-енциклопедичних виданнях тощо [5].

Важливою подією у житті Т. Булат стала еміграція до США. Вона є членом Національної Спілки композиторів України на батьківщині, генеральним секретарем Української вільної академії мистецтв у США, дійсним членом НТШ в Америці. Педагогічна діяльність Т. Булат відбувалась у Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського Академії наук України. Друком виходять кандидатська дисертація у 1963 р. та докторська робота у 1981 р.

В результаті тридцятирічної наукової діяльності виходить книга - альбом за участі Тараса Філенка «Світ Миколи Лисенка. Національна ідентичність, музика і політика України XIX -початку XX століть». В книзі викладено маловідомі факти про життя і творчість основоположника української музики М. Лисенка. Видання вміщує багатий фактологічний матеріал з життя композитора [1]. В написанні та впорядкуванні книги використано архівні матеріали про М. Лисенка, які зберігаються у Львівській музичній академії та інших наукових та мистецьких установах. У підготовці збірника брали участь небагато до історії української музики митці та літератори. Книга-альбом перекладена також на англійську мову. У книзі вміщено розповіді про діяльність

культурних діячів, артистів, музикантів, художників, літераторів, які спричинилися до української літератури, музики та мистецтва. Цінність видання для музикознавців та етнологів полягає також у бібліографічному списку літературних праць, хронологічному упорядкуванні композицій та описі усіх творів М. Лисенка. Книгу-альбом надруковано видавництвом "Майстерня книги" за сприяння Відділу преси, освіти і культури Посольства США в Україні і фонду "Відродження" [1].

Отже, в результаті дослідження з'ясовано, що наукова діяльність членів Музикологічної секції НТШ за кордоном носила просвітницький характер. В умовах еміграції українські митці, вчені-музикологи популяризували українську музичну творчість, наукову думку як в середовищі земляків так і серед творчої спільноти США. Окрім цього, наукова діяльність членів Комісії сприяла збереженню та поширенню об'єктивної національної історії, науки та культури. Наукова діяльність членів Музикологічної комісії НТШ в умовах еміграції реалізовувалась у різних напрямках: наукові розвідки, статті про діячів української музичної культури, події музичного життя, критично-рецензійні статті, видавництво наукових праць, нот тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Булат Т. Світ Миколи Лисенка. Національна ідентичність, музика і політика України XIX – початку XX століття / Тамара Булат, Тарас Філенко. – Нью-Йорк: Українська Вільна Академія Наук у США ; Київ: Майстерня книги, 2009. – 408 с. : іл.
2. Витвицький В. За океаном: Збірник статей / В. Витвицький. – [Ред-упор. Ю. Ясиновський]. - Львів, 1996. - 132 с.
3. Витвицький В. Музичними шляхами / В. Витвицький. – Б. м. «Сучасність», 1989. – 215 с.
4. Лазаревич Є. Антін Рудницький як музикознавець (у 110-ту річницю від дня народження) / Є. Лазаревич // Українська музика : науковий часопис. – Львів, 2012. – Число 2 (4). – С. 80-86
5. Павлишин С. Ігор Соневицький / С. Павлишин. – Львів: БаК, 2005. – 120 с.
6. Савицький Р. Зиновій Лисько і його музикознавча діяльність / Р. Савицький // Записки Наукового Товариства ім. Т.Шевченка. Праці Музикознавчої комісії. – Львів, 1993. – т.СС XXVI. – С. 471-477.

Смачило Д.

Науковий керівник – проф. Кондрацька Л.А.

СУЧАСНА ПРОБЛЕМА ДИТЯЧОГО АУТИЗМУ: ДОСВІД МУЗИКОТЕРАПІЇ

Постановка проблеми і аналіз останніх досліджень та публікацій. У 2007 році Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) заявила, що людство стоїть перед обличчям серйозної проблеми: кількість людей з неврологічними захворюваннями, які включають аутизм, становить 11% усіх проблем зі здоров'ям у глобальному масштабі, і динаміка їх поширення продовжує зростати (на 14% щороку) [1]. Так, у 2000 році вважалося, що поширеність аутизму становить від 5 до 26 випадків на 10 000 дитячого населення. У 2005 році один випадок аутизму в середньому припадав вже на 250-300 новонароджених. У 2008 році 1 випадок аутизму приходився лише на 150 дітей, а у 2017 році аутизм вже діагностувався у 1 з 68 дітей. В Україні, за офіційною статистикою, таких малюків, начебто, в десятки разів менше. Проте фахівці пояснюють: просто нашим дітям часто ставлять діагноз «розумова відсталість» і не проводять вчасної реабілітації.

Однак, у цій сфері зроблено сотні досліджень [9]. Зараз дуже активно вивчається питання зв'язків різних ділянок головного мозку і їх значення в розвитку аутизму. Так, у 2009 році Національним інститутом здоров'я США запущено проект «Коннектом людини» (Human Connectome project). А в Англії в 2013 році розпочато фантастичний дочірній проект, який вивчає коннектом мозку, що розвивається — від середини вагітності матері до одномісячного дитячого віку! В даний час відомо близько 100 генів, які викликають симптоми аутизму або схильності до нього. У 2014 році була опублікована блискуча робота шведських учених, які запропонували загальну модель генетики аутизму [12]. Висновок був несподіваним: приблизно половина генів, що викликають фенотип аутизму (автори визначають його як liability), широко поширена серед людей. Нові мутації викликають лише дуже незначну кількість випадків. Іншими словами, сучасна діагностика констатує не аутизм, а схильність до нього, що може драматично перерости у хворобу при несприятливому поєднанні різних факторів. Йдеться про такі чинники, як епігенетичні механізми синдрому Ангельмана і ламкої Х-хромосоми; зміни в синапсах, структурні зміни в мозку тощо.

Утім, щодо корекції і лікування хвороби, то за результатами досліджень фахівці галузі поки що відстають від фундаментальної науки. У пошуку ефективних методів корекції аутизму вони не вийшли за межі традиційної типології:

- поведінкової терапії, зокрема методу АВА (Applied behavior analysis), що вперше був застосований доктором Іваром Ловаасом в університеті Лос-Анджелеса у далекому 1963 році;
- методики ТЕАССН (Teaching children with Autism to Mind-Read), яка передбачає створення для дитини особливого середовища для комфортабельного особистого розвитку;
- занятійної терапії (occupational therapy);
- мовленнєвої терапії;